

В. Нікіценка

ПРАБЛЕМЫ ПЕРАКЛАДУ СУЧАСНАЙ РУСКАМОЎНАЙ ПАЭЗІІ НА БЕЛАРУСКУЮ МОВУ

(на прыкладзе творчасці Стэфаніі Данілавай)

Найважнейшай умовай літаратурнага перакладу з'яўляецца захаванне мастацкіх уласцівасцяў тэксту, данясенне да чытача тых ідэй і сэнсаў, якія былі закладзены ў арыгінале. Па сутнасці, перад літаратурным перакладчыкам паўстае задача стварэння паўнаwartаснага мастацкага твора. Пераклад паэзіі ўскладняецца неабходнасцю захаваць знешнюю форму верша, перадаць яго гукапіс, перанесці ў іншамоўны тэкст ужытыя аўтарам сродкі мастацкай выразнасці.

Прадметам дадзенага даследавання з'яўляецца мастацкі пераклад з рускай мовы на беларускую. Аб'ект – уласна аўтарскія, выкананыя В. Нікіценка пераклады вершаў С. А. Данілавай. У выніку працы намі быў выяўлены шэраг складанасцяў, з якімі можа сутыкнуцца перакладчык на розных узроўнях мовы.

На марфалагічным узроўні істотную цяжкасць пры перакладзе стварае ўжыванне неўласцівых беларускай літаратурнай мове дзеепрыметнікаў цяперашняга часу. Намі выкарыстаны наступныя спосабы вырашэння гэтай праблемы: замена дзеепрыметніка апісальнай канструкцыяй (*Пальцы, уставішыя ад клавишных прогулок – Пальцы, што стомлены ад клавишных прагулак*), прыметнікам (*Я – взгляд в Тебя, недремлющий и строгий – Я – позірк недрымотны, найіпльнейшы*), дзеясловам (*Височной жилкой быющая дико – Ва ўтрапенні // я дзіка б'юся ў скроневае вене*), пазбяганне яго ўжывання (*Упавшая на платице былинка – Я на сукенцы кволая націнка*) і іншыя.

Не менш складанасцей узнікае і з ужываннем дзеепрыслоўяў. Паколькі ў беларускай мове яны даўжэйшыя, чым у рускай, за кошт суфіксаў *-учы, -ючы*, гэта можа прыводзіць да парушэння рытмічнага малюнка радка (*Усни со мной, переплетая пальцы... – Засні са мной, спляці са мною пальцы...*).

Звяртае таксама на сябе ўвагу несупадзенне сінтаксічных канструкцый у дзвюх мовах, у прыватнасці – адрозненне пабудовы ступеняў параўнання прыметнікаў (*Там мне видится кто-то, счастливей меня многократно – Там другая асоба, шчаслівейшая стакротна*).

Фанетычныя асаблівасці беларускага маўлення ўплываюць на гукавы малюнак верша. Напрыклад, з'явы дзекання і цекання надаюць радкам нашмат мякчэйшае гучанне (*Смотри в Меня, // Смотри в Меня, // Смотри!.. – Глядзі ў Мяне, // Глядзі ў Мяне, // Глядзі!..*), што абавязкова неабходна ўлічваць пры перакладзе.

Такім чынам, літаратурны пераклад з рускай на беларускую мову мае шэраг марфалагічных, граматычных, фанетычных, сінтаксічных, лексічных асаблівасцяў і складанасцяў, улічваючы якія важна захаваць стылістычную і сэнсавую адпаведнасць перакладзенага тэксту арыгінальнаму.